

Regeringskansliet
c/o Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i att det nu krävs en färdplan för Sveriges arbete med klimatanpassning. I rapporten redovisas dessa i form av fyra punkter som ska säkerställa denna färdplan.

Av dessa fyra punkter, anser länsstyrelsen att följande två är de som bör prioriteras.

1. Anpassning av regelverk, samt tydliggörande av roller och ansvar, strategier och mål.
4. Klarläggande av hur kostnader fördelas mellan olika aktörer, samt säkerställande av resurser till prioriterade åtgärder.

Att ansvarsfrågan utreds så att det tydliggörs vem som bär ansvaret för de anpassningsåtgärder som bör genomföras är en viktig del för att kunna genomföra många av de förslag som ges i underlaget.

För att tydliggöra att anpassning till ett förändrat klimat är en viktig fråga som ska integreras i samhällets alla sakfrågor bör regeringen och dess departement prioritera arbetet med klimatanpassning så att det får genomslag på myndighetsnivå. Då ökar möjligheten att det även blir en prioriterad fråga även i det civila samhället och näringslivet.

När förslagen i underlagets synteskapitlet, och de följande kapitlen är så många, riskerar det att minska fokus på vad som är viktigt och bör prioriteras när det gäller det fortsatta arbetet. Vissa förslag har fått en kostnadsberäkning, men inte alla, något som gör det svårt att bedöma, jämföra och prioritera mellan dem.

Fokus på den regionala och lokala nivån nämns som viktig. Det är där de faktiska åtgärderna sker. Länsstyrelsen instämmer i detta men anser att det inte avspeglas tillräckligt i underlagets förslag. Alltför många förslag har tyngdpunkt på den nationella myndighetsnivån. Att ge möjlighet till finansiering av faktiska åtgärder på kommunal nivå är något som länsstyrelsen ser som viktigt.

Allmänt

Materialet i rapporten är omfattande och innehållet är såväl en kunskapssammanställning som en beskrivning av genomförda åtgärder, samt förslag på hur arbetet med klimatanpassning bör ske i framtiden.

Länsstyrelsen har i detta yttrande valt att lämna synpunkter på kapitel 3, som benämns som en syntes av de förslag som lämnas i rapporten. Synpunkter på ett urval av övriga förslag lämnas också i yttrandet. Förslagen är många och det borde vara möjligt att minska på antalet och samtidigt spetsa förslagen ytterligare så det inte känns som upprepningar när man läser rapporten.

Underlaget har allt för stor tyngdpunkt på förslag som berör nationella myndigheter. Myndigheter som själva deltagit i framtagandet av detta underlag. Det är viktigt att få ett ökat engagemang på den lokal och regionala nivån. Detta kan även öka engagemanget i det civila samhället och näringslivet.

Nedan följer länsstyrelsens synpunkter på ett urval av förslagen i rapportens kapitel 3:

1. Anpassa lagar och regelverk, samt tydliggör roller, ansvar, strategier och mål**Förslag 3:1**

Länsstyrelsen anser att förslaget att en nationell strategi och handlingsplan tas fram är positivt. Däremot bör en sådan tas fram först när en ansvars- och finansieringsutredning är genomförd. Att utgå från EU:s klimatanpassningsstrategi är positivt då det stödjer en framtida utvärdering av Sveriges arbete, såväl på nationell som på internationell nivå. Detta kan även vara till hjälp för användandet av de EU-medel som finns att tillgå idag och framtiden. Det är dock viktigt att ett ökat fokus på klimatanpassning inte får ske på bekostnad av annat miljöarbete som pågår. Om en större andel av EU-fondsmedlen används till klimatanpassning finns risken att fokuseringen på andra viktiga miljöfrågor får stå tillbaka. Det är viktigt att alla berörda myndigheter kommer överrens om och definierar vilka klimatanpassningsåtgärder som främjar långsiktigt hållbara miljöåtgärder, och vilka som inte gör detta så att korrekta övervägande och prioriteringar kan göras.

Förslag 3:5 och 3:6

I Miljömålsberedningens delbetänkande Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten, SOU 2014:50 föreslogs även att berörda sektors- och expertmyndigheter får ett tydligare uppdrag att arbeta med klimatanpassning. Länsstyrelsen tycker det är ett bra förslag och det bästa sättet att få frågan att bli en naturlig del i varje myndighets arbete. Till detta uppdrag bör även ges förslag till finansiering samt ett uppdrag att utarbeta handlingsplaner för sina respektive ansvarsområden.

Om klimatanpassningen ska integreras i uppdrag till nationella myndigheter, och i förlängningen till regionala myndigheter, måste prioriteringar göras

bland alla de uppdrag som delas ut. Här är det nödvändigt att tydliggöra vilka uppdrag som väger tyngst.

Förslag 3:7

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till förslaget att Nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning ska få det övergripande ansvaret för samordning av nationella myndigheters arbete samt för samordning mellan regionala och nationella myndigheter. Länsstyrelsen anser att det är av vikt att samordningen mellan myndigheterna sker på departementsnivå men Kunskapscentrets funktion som ansvarig för att förmedla verktyg och kunskap genom Klimatanpassningsportalen, ser vi som fortsatt viktig.

Förslag 3:8

I regeringens proposition En sammanhållen svensk klimat- och energipolitik - Klimat (prop. 2008/09:162) redogörs för den långsiktiga prioriteringen att Sverige 2030 bör ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen samt för visionen att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Prioriteringen om en fossiloberoende fordonsflotta ska ses som ett steg på vägen mot visionen för 2050.

Det säger sig självt att beroende på hur detta implementeras, så kommer det att få stor inverkan på hur klimatet påverkas/utvecklas, på samma sätt som befintliga och pågående klimatförändringar obönhörligt påverkar flera av miljömålen nu och framgent.

Förslaget är sammanfattningsvis klokt och bra, med enda invändningen att 2020-2100 är en väldigt lång tidsperiod. Är det ens möjligt att ta fram bedömningar över förutsättningarna utifrån sådana långsiktiga scenarion?

Förslag 3:9

Miljömålsrådet består av 17 myndigheter som på årsbasis ska ta fram åtgärdslistor för ökad miljömålsuppfyllelse avseende samtliga miljökvalitetsmål. Det är ett omfattande uppdrag. Att "väga in effekter av klimatförändringar" kanske görs, särskild avseende Begränsad klimatpåverkan. De mål man har i åtanke bör preciseras, likt de som särskilt omnämns i remissunderlaget. Rent principiellt är dock förslaget bra, men kan behöva konkretiseras ytterligare.

Förslag 3:10

Länsstyrelsen håller med om att en översyn av lagstiftning och regelverk som berör arbetet med att anpassa Sverige till ett förändrat klimat bör ses över. Detta är en komplex fråga som behöver en särskild utredning. Vid en sådan översyn bör Fastighetsbildningslagen ses över så den blir ändamålsenlig för klimatanpassning och i samklang med Plan- och bygglagen samt miljöbalken.

Förslag 3:11

Uppdraget att samordna arbetet på regional nivå gavs till länsstyrelserna i prop 2008/09:162. Sedan dess har arbetet utvecklats och sedan 2014 finns de regionala handlingsplanerna framtagna. Dessa redovisar behoven av

åtgärder på regional och lokal nivå. Ska dessa handlingsplaner och åtgärder kunna genomföras, utvärderas och revideras är fortsatt finansiering nödvändig. Nätverk och kontakter har skapats som har gett bra förutsättningar för det lokala arbetet. Det är viktigt att detta arbete inte stannar av.

Förslag 3:12

Att kommunerna får finansiering för att komma igång med sitt arbete är viktigt. Däremot anser länsstyrelsen att förslaget att ge en och samma typ av bidrag till alla kommuner inte är det mest effektiva sättet. Förutsättningarna för våra kommuner ser väldigt olika ut och en bättre modell vore att istället anslå projektmedel som kommunerna kan söka hos exempelvis länsstyrelsen. Där finns den regionala kunskapen om klimatanpassningsbehoven och möjligheten till samverkan mellan kommunerna kan samtidigt stimuleras i gemensamma projekt som drivs av flera kommuner.

4. Klarläggande av hur finansiering fördelas mellan olika aktörer, samt säkerställande av resurser

Förslag 3:22

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att en särskild utredare ska ges uppdraget att utreda hur det framtida arbetet med anpassning till klimatförändringar kan och bör finansieras och hur ansvaret bör fördelas mellan stat, kommun och enskild.

Förslag 3:23:

Ett mycket bra förslag som kan komplettera möjligheterna för kommunerna att få finansiering till klimatanpassningsarbetet i förslag 3:12. Här får man möjligheter att få hjälp med finansiering av faktiska åtgärder. Anslaget för skydd mot naturolyckor (2:2) behålls, samt utökas fram till att nya finansieringsformer trätt i kraft.

Nedan följer synpunkter på ett urval av förslagen i rapportens följande kapitel:

Kapitel 7: Styrning och ramverk

Förslag 7:2: Bra initiativ. Kanske bra att också ha riktad information till viktiga grupper och potentiella projektägare för att uppmuntra och inspirera till dessa. Gärna då att Tillväxtverket, ESF-rådet och Jordbruksverket kan ha gemensam information och tydliga gemensamma rekommendationer och direktiv så det blir enkelt för projektägarna.

Förslag 7:3: Viktigt att dessa organisationer också får i uppdrag att titta på vilka områden där klimat och miljö går hand i hand och i vilka avseenden dom inte gör detta så att man talar samma språk myndigheterna emellan när man syftar till klimatanpassning.

Förslag 7:6: Här sägs att förslag ska tas fram på nationella riktlinjer för framtagande av integrerade planeringsunderlag. SMHI måste här tydliggöra vad som avses med "integrerade planeringsunderlag".

Det kan vara bra med en gemensam process och dialog i linje med förslaget 7:6 men det är en svår och kanske tids- och resurskrävande uppgift. Länsstyrelsen har en viktig roll för att klimatanpassningsperspektivet får genomslag i den fysiska planeringen. Dels tillhandahåller länsstyrelsen planeringsunderlag, vilket kommer göras mer lättillgängligt när underlagen finnas samlade inom den aktuella webbkatalogen för planeringsunderlag (WKP). Dels ska länsstyrelsen, och alla andra myndigheter som tar fram planeringsunderlag, säkerställa att klimatanpassningsperspektivet genomsyrar planeringsunderlaget. Länsstyrelsen ställer sig dock tveksam till att myndigheten även ska göra avvägningar mellan konkurrerande intressen eftersom det riskerar att föregå det kommunala planeringsmonopolet.

Förslag 7:9: Mycket bra initiativ. Regeringen bör utöver detta utreda möjligheten att komma fram till långsiktiga riktlinjer för styrmedel då avsaknaden av dessa är minst lika hämmande som bristen på subventioner och stöd för denna del av näringslivet. Här är det viktigt att inte bara öppna upp för SMF utan också stora företag då dessa är en viktig aktör för möjligheten att verkligen kommersialisera innovationer

Förslag 7:13: Viktig information för svenskt näringsliv då allt mer verksamhet är global och påverkas mycket av situationen i världen.

Förslag 7:12: Otydligt förslag. Om det med adjungerande roll avses att försäkringsbranschen är remissinstans i plan- och byggärenden? Det är dock viktigt att ta till vara branschens kunskaper utan att involvera branschintressen i beslutsprocesser hos myndigheter.

Kapitel 9: Klimatanpassning inom olika sektorer

9.1.1 Integrerad vattenförvaltning

Förslag 9:1 Länsstyrelsen anser att möjligheten att ta fram en vägledning för hantering av referensförhållanden och metod för utökad miljöövervakning, kan ske i överensstämmelse med Havs- och Vattenmyndighetens uppdrag om utveckling av den nationella och regionala miljöövervakningen. I uppdraget bör även Naturvårdsverket utpekade som stödjande funktion eftersom ansvaret för samordning och vägledning av den svenska miljöövervakningen delas mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Det är viktigt att en aktör har det huvudsakliga ansvaret för uppdraget.

Uppdraget bör dock formuleras att "kopplat till vägledning om utformande av fem regionala åtgärdsprogram och förvaltningsplaner inom arbetet med vattendirektivet, ta fram en nationell vägledning för hur regionala klimatförändringar ska beaktas". Det är viktigt att beskriva vilken geografisk

skala som vägledningen avser för att vägledningen ska bli användbar för slutanvändaren. Länsstyrelsen stödjer också förslaget att Havs- och vattenmyndigheten vägleder hur klimatförändringsperspektivet ska beaktas i den samhällsekonomiska analysen av Ramdirektiv för vattens åtgärdsprogram.

För att vägledningarna ska bli användbara för vattenmyndigheterna i framtagande av nästa Åtgärdsprogram 2021-2027 samt Förvaltningsplan 2021-2027, så bör vägledningarna vara vattenmyndigheterna tillhanda senast år 2017. Om vägledningarna kommer senare har viktiga moment i arbetsprocessen passerats och möjligheten för länsstyrelserna och länsstyrelsernas vattenmyndigheter att använda vägledningen i arbetet är mycket liten då tidsramen blir för snäv. Länsstyrelsernas vattenmyndigheter kommer att samråda inriktningen och väsentliga frågor i arbetet med Ramdirektiv för vatten under år 2018 och då är det viktigt att klimatperspektivet finns beskrivet. Länsstyrelsen önskar därför att det i uppdragsbeskrivningen också formuleras en tidslinje i samband med följande uppmaning *"Hav- och Vattenmyndigheten bör inom ramen för sitt arbete med att ta fram en klimatanpassad åtgärdsstrategi under 2015 göra en kostnadsuppskattning för förslag 1 och 2 ovan, samt en analys av hur detta bör finansieras, när det bör göras och i samarbete med vilka."* Länsstyrelsen delar SMHIs slutsats om att det i Ramdirektiv för vatten inte finns direkt hänvisning till klimatförändringar men att klimatförändringarna i sig kan påverka måluppfyllelsen i Ramdirektiv för vatten, och därför är av vikt att adressera samt fördela ansvar mellan olika aktörer likt SMHIs förslag.

Länsstyrelsen anser också att Havs- och Vattenmyndigheten bör skapa en referensgrupp för arbetet med klimatförändringar kopplat till vattenfrågor med bred representation för möjlighet att belysa klimatförändringsfrågorna från olika perspektiv.

Länsstyrelsen delar SMHIs slutsats om behov av ett integrerat perspektiv i den svenska miljöövervakningen. För att kunna studera klimatförändrings påverkan på vatten ökar kraven på miljöövervakningen på parameternivå. Miljöövervakningens resultat skulle kunna utgöra ett tidigt varningssystem för att detektera konsekvenser av ett förändrat klimat, och därmed bidra med underlag i det förebyggande arbetet. Behovet av referensstationer likväl som långvariga mätserier blir mycket viktiga.

Länsstyrelsen anser att meningen *"De samrådsprocesser som sker inom vattenråden bör även kunna inkludera hänsyn till klimatförändringar"*, sida 147 (första stycket under Figur 15) stryks eftersom formuleringen känns ofullständig.

9.4.2 Kulturarv

Förslag 9:8: Detta är ytterst viktigt. Kulturarvet tenderar att vara det som får vika på foten när värde står emot värde, och således är det värdefullt att finna ett sätt att integrera kulturarvet inom andra samhällsområden på lokal och regional nivå.

9.5.1 Jordbruk

Förslag 9:12: Att undersöka hur värmestress påverkar djurvälstånd och produktion är angeläget i det långa perspektivet. Kunskapsunderlaget på

detta område är bristfälligt. Av detta följer att man har svårt att förebygga att djuren utsätts för värmestress. Investeringar och byggnationer inom djurhållningen är kostsamma och med en relativt lång teknisk livslängd. Det vore utmärkt att redan vid projektering kunna framtidssäkra byggnationer till ett förändrat klimat.

Förslag 9:13: Att förebygga, upptäcka och bekämpa växtskadegörare är absolut nödvändigt för att förhindra uppkomsten av stora samhällsekonomiska kostnader inom jord- och skogsbruket.

Länsstyrelsen känner inte till om Sverige har möjlighet att införa egna nationella bestämmelser för importkontroll av plantor, då länderna inom EU har gemensamma regler för import av växter och växtprodukter från länder utanför EU.

Förslag 9:14: I Västernorrland är strandängar viktiga för den biologiska mångfalden och landskapsbilden. Strandängar skapar dessutom bättre möjligheter att utjämna flöden i ett framtida blötare klimat där tillfälliga översvämningssmarker kommer att vara nödvändiga. Strandängar är från och med 2015 inte ersättningsberättigade för EU-stödet gårdsstöd. Hävdade strandängar och skötseln av dessa är dessutom viktiga utifrån flera miljömål och de utgör unika habitat för fåglar och insekter samt ger en variation av det öppna odlingslandskapet. Länsstyrelsen anser därför att även strandängar ska ingå som ersättningsberättigad gröda för utbetalning av gårdsstöd som incitament för att lantbrukaren ska fortsätta hålla betande djur på strandängarna. Dessutom medför utformningen av regelverket för det nya kompensationsstödet att betesmarker generellt sett riskeras att väljas bort för att inte hamna i en sämre typ-grupp och därmed få lägre ersättning. Regelverket rimmar inte med ambitionerna att öka andelen hävdade betesmarker i Sverige.

I Västernorrland är dikning av åkermark eftersatt inom många områden. Goda odlingsjordar som kommer att behövas i försörjningssyfte i ett allt varmare klimat och måste bibehållas i odlingsbart skick. Ansvarsfrågan för dräneringsåtgärder är viktig. I Västernorrland finns många jordbruksarrenden, ofta muntliga, vilket försvårar för den enskilde lantbrukaren att genomföra vissa mer långsiktiga investeringsåtgärder. Att investera i arrendemark är osäkert och många väljer att avstå av resursskäl. Är inte ansvarsbördan utredd kan det skapa konflikt mellan markägare och arrendatorer.

Förslag 9:15: Att analysera de tillfällen och kriterier som ska gälla för att en evakuering ska vara aktuell kan med fördel utföras av Jordbruksverket i samarbete med Statens Veterinärmedicinska anstalt. Resultatet av denna analys kan vara till stor hjälp för lokala och regionala myndigheters beredskapsplanering vid en katastrofsituation.

Länsstyrelsen anser att de kriterier som tas fram ska lämna utrymme för flexibilitet i utförandet när en evakuering ska hanteras lokalt eller regionalt. Strukturrationaliseringens allt större produktionsenheter medför att en evakuering kan vara svårare att genomföra rent praktiskt i framtiden. Det saknas ofta tomma byggnader av tillräcklig storlek för att kunna ta emot en stor besättning. Avlivningsalternativet ska inte förglömmas om djurskyddet så kräver.

Förslag 9:16: Livsmedelsstrategins intention att öka produktionen av livsmedel i landet samtidigt med klimatfördelar, relativt andra regioner, kan ha en positiv effekt på livsmedelsproduktionen i Sverige. Detta kan möta behovet av ökad självförsörjningsgrad, som kan bli följden av klimatförändringen.

En analys om hur klimatförändringen påverkar behovet av ökad självförsörjningsgrad känns angeläget.

9.5.2 Skogsbruk:

Här saknas vissa förslag. Precis som förslag 9:13 inom 9.5.1 borde Skogsstyrelsen få finansiering att bekämpa skogsskadegörare och i samarbete med Jordbruksverket arbeta med att även inkludera dessa i ett utökat bevakningssystem samt att importkontroller av olika typer av trävaror skärps för att minska risken för etablering av främmande skadedjur. Tallvedsnematoden och contortabastborren är två skogsskadegörare som skulle kunna lamslå svenskt skogsbruk om de får fäste här.

Det vore positivt om Skogsstyrelsens arbetade proaktivt med de konsekvenser ett förändrat klimat leder till för skogsindustrin och inte bara skogen i sig.

Förslag 9:23: Otydligt förslag. Ytterligare precisering behövs. Att ta fram en prognos och strategi för hur besöksnäringen kan påverkas och förändras med avseende på klimatförändringar ska vara fokus här.

9.5.4 Fiskerinäring

Förslag 9:20: En undersökning av förekomst och risker med zoonotiska parasiter och patogener är en förutsättning för att kunna vidta relevanta åtgärder för att uppnå säkra livsmedel. Uppdraget är därmed angeläget.

Förslag 9:21: Klimatförändringens påverkan på vattentemperaturen kan ändra grundförutsättningarna för fiskodling. Därmed är det välmotiverat att analysera risker och sårbarheter för nuvarande verksamheter och de möjligheter som kanske uppstår till förändrad produktion.

Förslag 9:25 : Länsstyrelsen delar utredningens slutsatser om att klimatförändringen kan bidra till ett förändrat smittskyddsläge både när det gäller djursjukdomar och zoonoser.

Förslag 10:6: Länsstyrelsen delar utredningens slutsats om att de befintliga övervakningssystemen relaterade till hälsa är till antalet många och med olika syften. Inget av systemen har förutsättningar att övervaka direkta hälsoeffekter till följd av klimatförändringar. Att utreda möjligheterna och nyttan av ett integrerat observationssystem för klimatrelaterade hälsorisker känns välmotiverat.

9.7.1 Naturmiljö

Här sägs att klimatförändringarna kommer försämra möjligheten att uppnå vissa av miljömålen, bland annat *Ett rikt växt- och djurliv* och *Levande skogar*. Däremot dras slutsatsen att möjligheterna att upprätthålla öppna landskap och bidra till miljömålet *Ett rikt odlingslandskap* borde gynnas. Den slutsatsen kan man inte dra. Även om förutsättningarna att odla "sydligare" grödor förbättras så behöver det tyvärr inte innebära att den nedåtgående trenden inom jordbruket bryts. Där är det många faktorer som spelar in och det är nog inte klimatet som utgör den främsta begränsningen. Miljömålet *Ett rikt odlingslandskap* handlar bland annat om att bevara natur och kulturmiljöer i odlingslandskapet, bibehålla arter och naturtyper och jordbruksmarkernas värde. De hotade arterna och naturtyperna finns främst på den lilla spillra av ängs- och betesmarker som finns kvar. Hur dessa kommer påverkas av ett förändrat klimat är idag väldigt lite känt. Och att arter ska spridas vidare är i många fall svårt då dessa marker utgör små, isolerade "öar", utan kontakt med varandra. På sidan 229 konstateras också att det främst är markanvändningen som bestämmer arternas utbredning och i mindre grad klimatfaktorer.

Det är ett bra förslag att Naturvårdsverket får inkludera klimatförändringsperspektivet i sin handlingsplan (9:27).

9.7.2 Miljömålen

Riskerna att naturmiljöer skadas ökar när man utför skyddsåtgärder för att minska risken för skred, erosion och översvämningar. Det är bra att detta lyfts fram och att kunskap om naturvårdsvänliga åtgärder tas fram och sprids.

Det konstateras att naturmiljön kan komma att påverkas grundligt av ett förändrat klimat och att det finns starka skäl att intensifiera klimatanpassningsaktiviteter kopplat till naturmiljöområdet. Det är viktigt att detta arbete sker både på nationell nivå och regionalt.

Kapitel 11: Nationella databaser och fjärrstyrning

Förslag 11.1: Förslaget innebär en stor samhällsekonomisk vinst och tidsbesparing för många aktörer bland annat kommunerna.

Förslag 11.3: Länsstyrelsen vill betona vikten av nationellt samarbete kring standarder för geodata så att de nationella databaserna formas enligt en nationell standard. Detta skulle förenkla för slutanvändaren.

Bilagor

Bilaga 7

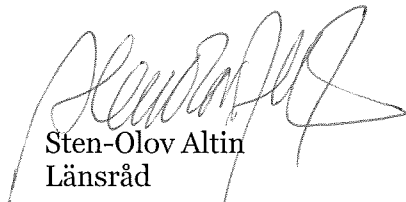
Länsstyrelsen anser att en översyn och eventuell samklang mellan Plan- och bygglagen och Miljöbalkens 7 kap 13 § även ska inbegripa Fastighetsbildningslagen. Strandskyddsdispens, förhandsbesked och bygglov måste ta hänsyn till klimatförändringarna. Det borde även tas hänsyn till klimatförändringar i samband med fastighetsbildning.

Många fastighetsbildningar är avsedda att tillföra strandnära markområden till bostadsfastigheter, vilket i förlängningen kan leda till strandnära byggande i olämpliga områden.

Bilaga 9 (sidan 44) innehåller felaktighet när det gäller strandskyddet. Här anges att strandskyddet gäller på ett likartat sätt i hela landet och oavsett vattendrags storlek. Så är inte fallet. Ett antal länsstyrelser har undantagit mindre vattendrag från strandskydd. Dessa undantag har befasts i och med den nya lagstiftning som kom 1 september 2014.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsråd Sten-Olov Altin efter föredragning av samordnare klimatanpassning Viveka Sjödin. I ärendet har sakkunniga från enheterna: förvaltning, samhällsbyggnad, näringsliv, skyddad natur, verksamhetsstöd, jordbrukarstöd och veterinär samt Vattenmyndigheten deltagit.

Sten-Olov Altin
Länsråd

Viveka Sjödin
Viveka Sjödin
Samordnare Klimatanpassning
Telefon 0611-34 90 78